

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm || Ianvarii Et Febrvarii

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10258

eiusdem translatio duplex.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77365](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77365)

num redire disponit: sed obstat nisi eius sacerdotis iniuria. Nam fauciatus à sanguine, diruit in terram. Obligatur lingua, quæ locuta fuerat campum tollere: clauduntur oculi, qui concupierant: manus contrahuntur, quæ rapuerant.

Nota celestem in sacris legum violationem.

Tunc balbutiens, & vix sermonem explicare valens, ait: Deferte me ad basilicam sancti, & quantumcunque super me auri est, ad sepulcrum eius projicite: Peccavi enim, auferendo res eius. Adspiciens autem dator campi hunc cum muneribus deferri, ait: Nè accipias, queso, sancte Dei, munera eius, quæ nunquam cupidè accipere consueuisti. Nè sis, deprecor, adiutor eius, qui inflammante concupiscentia, rerum tuarum nequam possessor extitit. Nec distulit sanctus audire vocem pauperis sui. Nam homo ille licet iussisset dari munera, ostendit sanctus Domini, se illa non acceptasse. Vnde rediens peruasor domum, amisit spiritum, recepitque ecclesia res suas.

De Translatione S. Remigij.

Sepulto siquidem, vt prædiximus, corpore beati Remigij in ecclesia sancti Christophori, cum multa & stupenda miracula in eadem Ecclesia per merita eius, Domini gratia fierent, ampliata & exaltata est ipsa Ecclesia. Et facta crypta retro altare, in quam transferretur corpus sanctissimum, effossum est de loco, in quo erat, vt in fossam, factam in memorata crypta, deponeretur, sed nullo modo moueri potuit. Superueniente autem nocte, & pernoctantibus fratribus in hymnis & canticis, multis accensis luminaribus, circa mediam noctem sopor in omnes irruit. Et euigilantibus eis, Calendis Octobris cum sanctissimo corpore sepulcrum inuētum est, angelicis manibus positum, in fossa cryptæ, retro altare factæ. Tantaque euigilantes odoris suauitate repleti sunt omnes, qui adfuerunt, vt humana lingua hoc effari non valeat: & sic per totam diem & in crastinum ipse odor in eadem Ecclesia perseuerauit. Ipsaque die translationis eius, cum diuinis laudibus sumptæ sunt reliquiæ à corpore illius, de capillis videlicet eius, & casula ac tunica ipsius: & inuolutum est corpus illius integrum, sed exiccatum de brandeo rubeo.

Corpori moueri non potest.

Processu denique temporis Pipinus rex, Caroli Magni pater, volens Episcopij Laudunensis villam, quæ Anisiacus dicitur, accipere quasi sub censu, sicut & alias quasdam fecerat, venit in ea manere. Vbi cum dormiret, venit ad eum sanctus Remigius, dicens: Tu quid hic facis? Quare intrasti in hanc villam, quam mihi te deuotior homo dedit, quamque ego Ecclesiæ Domine meæ sanctæ Dei genitricis donauit? Et flagellauit eum fatis duriter, ita vt liuores postea in corpore eius parerent. Et cum disparuit beatus Remigius, Pipinus surrexit, ac valida correptus febre, quantocyus ab ipsa villa recessit. De qua febre non paruo tempore laborauit. Et deinceps princeps regni, vsque ad moderna tempora, ibi non mansit, sicut nec in Codiciaco vel Iuliaco, nisi Ludouicus rex Germaniæ, quando super fratrem suum Carolum regnum eius inuasit, in Iuliaco mansit, & in die crastina turpiter ante ipsum fratrem fugiens, vix euasit.

Pipinus rex flagellatur à S. Remigio.

Nostra ætate colonus quidam villæ Rhemensis Episcopij, quæ Plumbea Fontana dicitur, manebat iuxta fiscum regium, qui Rosetus vocatur, & nec peculium, nec messum, vel pratium propter fiscalinorum infestationem quietè habere valebat. Vnde sæpè iustitiam apud regios ministeriales petijt, quam obtinere non potuit. Tandem inuenit sibi salubre consilium. Nam coxit panes & carnes, & accepit ceruisiam in vasculis, protulit potuit. Quæ omnia in vase, quod vulgò benna dicitur, collocauit, & carro superposuit: sicque iunctis bubus, candelam in manu habens, ad basilicam sancti Remigij properauit. Quò perueniens, de pane & carne ac ceruisia matricularios paut, candelam ad sepulcrum sancti posuit, & eius auxilium contra opprimentes se fiscalinos expetijt. Pulverem quoque de pavimento Ecclesiæ, quantum valuit, collegit, & in panno ligauit, & in prædictam bennam misit, & desuper linteum, sicut supra corpus mortui affectari solet, composuit, & cum carro suo ad propria remeavit. Quicumque autem de obuiantibus eum interrogabant, quid in illo carro duceret, respondit se sanctum Remigium ducere. Et admirabantur omnes in dicto & facto illius, putantes illum esse amentem. Perueniens autem cum eodem carro in pratium suum, in eo pasto-

Nota plam rusticum similitudinem.

Vide celestem auersionem.

res pascentes diuersi generis animalia de fisco Roseto inuenit: & inuocato sancto Remigio, vt eum contra oppressores suos adiunaret, coeperunt boues & vacca cum maxime mugitibus inuicem se cornibus impetere, hirci hircos, capra capras cornibus impu-

impugnare, porci cum porcis configere, verueces cum veruecibus se collidere, pastores se fustibus & pugnis mutuò percutere. Et leuato maximo turbine, pastores ciulantes, animalia secundum genus suum cum maximo sonitu & strepitu ita cœperunt yersus Rosetum fugere, ac si maxima multitudo insequentium eos cum flagellis persequeretur. Quod videntes & audientes fiscalini, nimio terrore perculsi, non putauerunt se vel vna hora viuere posse. Vndè correcti à præsumptione sua, ab afflictione pauperis sancti Remigij adeò cessauerunt, vt postmodum idem pauper homo pacificè & sine inquietudine possideret sua. Et quoniam iuxta fluuium Saram in loco lutofo manebat, maximam molestiam in suis habitaculis à serpentibus sustinebat. Qui accipiens puluerem, quem de pavimento Ecclesiæ sancti Remigij colligens secum detulit, per sua habitacula sparsit, & postea serpens in eis locis, in quibus puluis sparsus fuerat, non apparuit. Quibus ostensis miraculis, certo indicio colligere possumus, quia si non hæsitantes in fide, in tribulationibus nostris auxilium sancti Remigij ex corde petierimus, & ab angelorum satanæ, qui in serpente matrem humani generis allocutus deceperat, infestationibus, & à prauorum hominum improbitatibus, eius meritis & intercessionibus liberabimur.

Nota lector
miraculum
ex puluere.

Gene. 3.

Tempore Ludouici Imperatoris, duo fratres Franci forestarij eius, inuasertunt partem de sylua, quam in saltu Vosagi, vt supra ostendimus, sanctus Remigius in vita sua precio comparauerat, intra fines eius, dicentes quòd plus pertineret ipsa sylua ad fiscum Imperatoris, quàm ad partem sancti Remigij. Contradicientibus autem hominibus de potestate Rhemensis Ecclesiæ, vnus eorum altercando venit ad porcos suos, quos in eandem syluam ad pastionem miserat, inter quos lupum inuenit. Quem, ascendens equum, velociter est insecutus. Et volens eum percutere, equo expauescente, collisit caput ad vnum sustem de ipsa sylua, ita vt cerebrum illius in terram defluerit: & mortuus est. Frater verò eius concitè pergens in partem alteram, peruenit ad quandam petram, & dixit: Omnibus notum sit, quia vsque ad hanc petram est ista sylua Imperatoris. Et cum percuteret eandem petram dolatoria, quam in manu portabat, exilièrunt ab illa particula in oculos eius, & exæcatus est. Sicq; ambo receperunt mercedem præsumptionis & mendacij sui.

Pœna vsur-
pantium
res eccle-
siasticas.

Quidam vir nobilis de territorio Niuernensi, obtentis reliquijs beati Remigij, oratorium in eius honore in proprietate sua ædificauit: vbi Dominus multas virtutes per merita ipsius sancti sui ostendit. Cum autem defuncto Ludouico Imperatore, Aquitani gentilitia mobilitate absque iugo principis, prout quisque poterat, se effere, & ad inimicem pugnare, ac per contiguos pagos debacchari cœperunt, pauperes homines substantias suas in Ecclesijs reponere studuerunt. Vndè consili opinionione virtutù, quæ ibi fiebant, ad saluandum sua in eodem oratorio quique poterant, certatim reposuerunt. Audientes autem prædones idem oratorium multis plurimorum opibus refertum, aggressi sunt eas diripere. Quorum vnus obseratum ostium pede percussit, vt seram effringeret, & mox eidem ostio pes eius adhæsit, & resupinus præsumptor in terram cecidit. Quod videntes alij, aufugerunt. Ipse autem miser cruciatu cogente, cum maximo ciulatu cœpit culpam suam fateri, & cum lachrymis amarissimis profiteri, quòd si Deus per merita sancti Remigij pedem illius ab ipso compede solueret, nunquam vltèr de ipsa vel de alia Ecclesia quicquam tolleret, vel tolli, quantum in ipso esset, vllò modo consentiret. Caballum quoque suum cum sella, & alia, quæ potuit, ad eandem Ecclesiam donauit: sicque post confessionem & lachrymas atque professionem & votum, pes eius ab ostio, cui inhæserat, est solutus. Veruntamen postea de ipso arido pede claudus remansit, vsquedùm computelescente crure ac femore, post diutinum laborem mortuus fuit.

Nota vlti-
onem di-
uinam.

Quando tres fratres reges, Clotarius, Ludouicus, & Carolus, regnum post patris sui obitum inter se diuiserunt, episcopium Rhemense, quod tenebat Folco presbyter, Carolus inter homines suos diuisit, villam Iuliacum Richuino in beneficium dedit. Cum autem vxor illius, nomine Berta, in cubiculo villæ ipsius iaceret, venit ad eam sanctus Remigius, dicens: Non est iste locus tuus ad iacendum. Alterius meriti & officij debet esse, qui hanc villam habere, & in hoc cubiculo iacere debet. Surge quantocyus, & hinc abscede. Quod illa paruipendit, putans se visum inane videre. Altera vice venit ad eam sanctus Remigius, & dixit ei: Cur hinc non abcessisti, sicut tibi præcepi?

Vide nē ampliū te hīc inueniam. Quod illa, vt priū, pro nihilo duxit. Tertio vt venit ad eam sanctus Remigius, dixit: Nōne iam semel & secundo tibi praecepi, vt hinc abscederes? Sed quia contēpsisti hinc pergere, aliorum deportatione abscedes. Et percussit illam virga, quam tenebat in manu. Quā toto corpore in maximum tumorem conuerso, quod vidit, viro suo Richuino & alijs quā plurimis dixit, & per aliquantos dies seuerissimē cruciata, vitam finiuit. Cuius corpus vir eius in Ecclesiam sancti Remigij deportari, eamque ibidem sepeliri fecit. Mirantur quidam, quod cum vindicta mortali illam de prae dicta villa expulit, & corpus eius in Ecclesia sua sepeliendum recepit. Quod nemo mirabitur, si perpenderit, qua intentione sancti vindictas in delinquentes exerunt: Videlicet vt si se recognouerint, hīc recipiant quod merentur, nē post mortem aeternis supplicijs crucientur, sicut in libro Regum legimus de propheta illo, qui inobediens ori Domini extitit, & à leone percussus interiit: & post vltionem perceptam, à leone corpus illius intactum per mansit. Si autem hīc se non correxerint, in quos vindicta procedunt, vt alij de flagellis eorum emendentur, & metuentes corriganantur, sicut scriptum est: Mulctato pestilente, sapientior erit paruulus. Causantur etiam aliqui, quoniam sanctus Remigius nunc in rerum suarum inuasores, & familiae suae oppressores non vindicat, sicut praecedentibus temporibus egerat, vsurpantes Psalmi versum: Signa, inquiunt, non videmus, iam non est propheta, & nos non cognoscat ampliū. Sed non hinc causandum, verū dolendum atque timendum est, quia impletur nostris, quod praedictum est antiquis temporibus. Scriptum est enim in Apocalypsi: Factus est sol vt faccus cilicinus. In extremo quippe nostro tempore sol quasi cilicinus faccus ostenditur: quia fulgens vita praedicantium, ante reprobatorum oculos aspera & despecta probatur, & sanctorum miracula per contemptum peccantibus, iusto iudicio subtrahuntur, sicut scriptum est: Nē quando conuertantur, & sanem eos: quatenus plenius obruantur supplicijs, qui nunc gaudent etiam in delictis. Veruntamen hīc sanctus imitator Domini sui, qui non omnia vindicat, vt eius ostendatur patientia: nec omnia inulta dimittit, vt eius probetur prouidentia: licet non tam frequenter exerat in perniciosos vindictam, non vsquequaquē inulta nostris temporibus deserit praesumptorum piacula.

Nam Blithgarius quidam nup̄ mansum de thesauro Ecclesiae in villa Tenoilo precio apud Bernardum custodem obtinuit, vnde famulos sancti Remigij cum flagellis eiecit. Conclamantibus autem eis sanctum Remigium, vt eos adiuuaret, idem Blithgarius cum irrisione illis respondit: Modò parebit, qualiter vos sanctus Remigius adiuuabit. Videte, quomodo in adiutorium vestrum venit. Et inter haec verba cum maximo clamore ingemuit, & incredibiliter inflando intumuit, sicque medius crepuit & mortuus est. Quibus auditis, diuinam in nobis vindictam pertimescentes, blasphemiam in Deum & sanctos eius magnoperè caueamus, studentes nē ecclesiasticam familiam crudeliter tractemus, & nē contra mala proximi, pertrahamur ad retributionem mali, vel ad liuorem odij: nē per tentamenta diaboli, ad delectationem vel consensum peccandi: nē contra flagella summi opificis, prorruamus in excessum murmurationis. Licet enim non fiant nobis tam frequentia ac reuerenda per hunc seruum suum miracula, tamen certi esse debemus, quia non subtrahit ciuitati suae, ac nobis ciuibus suis continua intercessionis suae auxilia, sicut de Ieremia legimus: Hic est, inquit, fratrum amator, & populi Israēl: hic est, qui multum orat pro populo & vniuersa sancta ciuitate Ierusalem.

De secunda S. Remigij Translatione.

ANNO incarnationis Dominice octingentesimo quinquagesimo secundo, nup̄ adhuc ampliata ipsa Ecclesia, cum de loco cryptae prioris, sepulcrum vna cum beati Remigij corpore translatum est in cryptam, maiori & pulchriori opere factam, ipsum corpus sanctissimum, sicut & in anteriori translatione, ab Episcopis Rhemorum dioeceseos integrum inuentum est, & brandeo rubeo inuolutum. Et cum de ipso sepulcro in locello argenteo est transpositum, pars de ipso brandeo cum sudario, quod fuerat super caput eius, assumpta in scriniolo eburneo, secus altare sanctae Mariae in ciuitate honore debito veneratur. Locellus autem argenteus, cum

Aliud hor-
redum sup-
plicium.

Cur sancti
sepe vlciscā-
tur.
3. Reg. 13.

Prouc. 21.

Psalm. 73.

Apoc. 6.

Esaï. 6.

Nota hor-
rendum ir-
risoris sup-
plicium.

2. Mach. 14.

Corpus S.
Remigij in
tegrum in-
uentum.

cum corpore ipsius sancti, sepulcro marmoreo, in quo antè iacuerat, superpositum fuit, & reliquæ, quæ ad caput illius extra sepulcrum repertæ fuerant, in sepulcro, in quo iacuerat, à præfatis Episcopis fuerunt positæ Calendis Octobris: Quo Calendarum die & altera eius translatio ante plures annos fuerat celebrata. Cùm autem sanctissimum corpus eius de sepulcro in prædictum locellum argenteum translatum fuit, Rado tunc subdiaconus Ecclesiæ Sueffonica, qui cum episcopo suo Rothado illuc conuenerat, iam per annum integrum dolore dentium adeò die noctuque vexabatur, vt sensum præ nimio dolore metueret perdere. Qui, dum Episcopi in compositione sancti corporis intenderet, maxillam in qua dolore vexabatur, loco in quo corpus sanctum iacue-

Miraculū.

Item aliud.

rat, apposuit: & mox ab ipso dolore liberatus, deinceps dentium dolorem nõ sensit, sicut post viginti quinque annos idem referre curauit. Et ipso die in quodam oratorio, vbi memoria beati Remigij colitur, in pago Ribuario, duo contracti sanati fuerunt. Ex tempore quidem primæ ac secundæ translationis, sicuti & antè, multæ & insignes virtutes in eodem loco per ipsius sancti merita ex diuersis infirmitatibus sunt operatæ. Quas quidem habemus descriptas, sed hic propter pluralitatem, & quia sæpius ibidem ostenduntur, omisimus ponere.

Quia ex digestis virtutibus abundantissime claret, quàm insigni illum Dominus gloria & honore dignatus sit coronare, & vt erat in cõspectu eius, mirabilem hominibus demonstrare: de quibus, fratres charissimi, breui epilogo quædam commemoramus, vt contemplerur, qualiter hic beatissimus patronus ac protector noster, sanctorum, tam veteris quàm noui Testamenti, patrum spiritu, scilicet diuersitate operationum, vnus eiusdemque spiritus à diuersis accepta, viuens in corpore plenus fuerit, & post obitum consors miraculis claruit. In eo nanque, quòd cælitus prænunciatus, & ex nomine designatus extitit, repræsentatos nobis Isaac patriarcham & Iohannem Baptistam videmus: In eo, quòd sanctificatus necdum natus, & ab adolescentia in reclusionem, populi deuotauit præsentiam, item Ieremiam & Iohannem Baptistam: In eo, quòd ab Episcopis prouinciæ Rhemensis & clero ac populo electus, & signis super eum diuinitus ostensis est ordinatus Episcopus, Matthiam, qui ab apostolis & cæteris fidelibus electus & oblatus Domino, diuina est sorte ordinatus Apostolus: In eo, quòd inter amarissimos huius seculi fluctus, meritorum atque virtutum, orationum ac prædicationum remigio sanctam Ecclesiam ad portum æternæ lucis gubernauit, Noe, qui arcam, præsignantem Ecclesiam, in diluuiò erexit. In eo, quòd splendida facta est eius facies de præsentia Christi, Moysen. In eo, quòd inter flammam & residua, quæ necdum ignis vorauerat, stetit, & incendium se transire prohibuit, Aaron. In eo, quòd rebus insensibilibus maledicens, cultores earum damnauit sterilitate, Dauid. In eo, quòd tria millia virorum, prædicatione sua conuersorum, vigilia sancti Paschæ baptizauit, & puellam à morte resuscitauit, beatum Petrum, qui in sancta Pentecoste totidem millia Iudeorum ad fidem conuertit, & baptizari fecit, & Dorcam à morte resuscitauit. In eo, quòd ferocissimos Barbaros à feritate sua mitigauit, & Rhemis ad baptizandum conclusit, quibus post sacrum baptisma panem cæli & spiritualem potum dedit, Eliseum, qui hostes venientes in Samaria conclusit, quibus cibum & potum dari præcepit. In eo, quòd paruissimos liquores superabundari fecit, Eliam & item Eliseum. In eo, quòd regi Ludouico prædixit prophético spiritu, quæ sibi suisque posteris erant ventura, Esaiam, qui regi Ezechia, quæ illi suisque erant futura, prædixit. In eo, quòd longè positus corpore, præsens spiritu, obitum regis cognouit, itidem Eliseum, cuius cor præsens erat, quando Naaman in occursum Giezi de curru suo descendit. In eo, quòd reuelante sibi sancto spiritu famem futuram prænoscentem, prouidentiam, quomodo laboraturo fame populo subueniret, adhibuit, Ioseph. In eo, quòd vt iustus iustificaretur adhuc, corporalium lumen oculorum aliquandiù amisit, & postea visum recepit, Tobiam. Sed & quia vitis veræ palmes fructum ferens, purgatus est, quò fructum plus afferret, cùm oculorum mentis lumine, quod non amiserat, lumen corporalium oculorum, quod aliquandiù amiserat, in tentatione patiens & laudes referens, post tentationem autem probatus, lumine corporalium oculorum recepto, vt in amissione, Dominum benedixit, Iob consideramus: qui patiens in tentatione, nomen Domini benedixit, & post tentationem probatus, duplicia sua possedit. In eo, quòd die sui recessus cognito, per Missarum celebrationem suis valefecit

Gene. 17.

Luc. 1.

Jerem. 1.

Luc. 1.

Act. 1.

Genes. 7.

Exod. 34.

Num. 16.

2. Reg. 1.

Act. 2. & 9.

4. Reg. 6.

3. Reg. 17.

4. Reg. 4.

4. Reg. 20.

4. Reg. 36.

Genes. 41.

Tob. 2. & 11.

Iob. 1. & 42.

valefecit

valefecit ac obijt, beatum Iohannem Apostolum & Euangelistam. In eo, quòd palla sepulcri cladem inguinariam restrinxit ac repulit, eg regium Paulum, cuius sudario ac femicinctijs sanabantur ægroti. In eo, quòd zelo iustitiæ & viuens in corpore, & post obitum in delinquentes vindictas exercuit, item Moysen, Phineen, Iosue & Eliam, Petrum Simonis Magi, Anania & Sapphiræ percussorem, & Paulum Elymæ magi ex-cæcatorem. In eo, quòd sanctissimum corpus eius priùs in designata nutu diuino Ec-clesia sepultum, & postea angelico ministerio de loco ad locum est deportatum, Aba-cuc Prophetam, qui manu angeli de Iudæa super lacum Babylonis est deportatus, in-deque in Iudæam reuectus: & Moysen qui à Domino, angelico vtiquè ministerio, fuit sepultus: cuius sepulcrum sicut nemo vsque in præsens nouit, ita cuiusmodi ordine se-pulcrum istius sancti translatum fuerit, nemo cognoscit.

VERSUS INSCRIPTI SEPVLERO
S. REMIGII.

HIC famulus Hincmar Domini, sacra membra locauit
Dulcis Remigij, ductus amore pio.
Qui priùs est sanctus, mundo quàm matre creatus,
Et magnus dictus cælitus ore Dei.
Bis denos bimosque gerens feliciter annos,
Sorte Dei sumpsit pontificale decus.
Sexaginta simul bis septem manserat annis
Istius vrbis honor, præsul, & orbis amor.
Vitam defunctis reddens, quoquè lumina cæcis.
Egerat & viuens plurima mira satis.
Nam domuit fera corda animo pius, ore profusus,
Sicambra gentis regia sceptr a sacrans.
Nonaginta quidem sex cum compleuerat annos,
Splendida lux nostras deseruit tenebras.
Idus iam plenas cum Ianus mensis haberet,
Emeritus miles præmia digna capit.
Ipsdem Hincmarus priùs hac in sede sacerdos,
Post triginta loco constitit & numero.
Cui sextusdecimus sub hac radiante lucerna.
Remigio, Rbemis munia chara dedit.
Annis septenis, quinis ac mensibus egit
Pastoris curam, hæc recolenda patrans.
OEttingenteno quinquagenoque secundo,
Quo Deus est anno virgine natus homo:
Tertius & Carolus regni componeret actus,
OEttober primam cum daret atque diem.
Ac ter centenus octauus tangeret annus,
Hic iustus Domini quo petit astra poli,
Ter centum fuerant tres & deni quatuor anni,
Quo vitæ Francos gurgite lauit ouans.
Ipsius is precibus cælesti in sede locetur,
Quem terris coluit verus amator, Amen.

F. LAV-